

וייצמן על תפקידי הקונגרס השני

הנני מניח להם לסומחים להביע את דעתם ולפסוק הלכות, לפי רגשותי הצליחו בדרך כלל העיקרים היסודיים של מפעלנו: העדפת-התקלאות, עבודה עברית ועבודה עצמית, רכישת קרקע ללאים, סלילת-דרך לאשראי אפותיקאי ותעשיית הזקוק להנדלה, שוני זכויות של המתיישבים והמוסדות המישיבים בהנהלת-המשק, החיאה מוחלטת של הלשון העברית ע"י האפול בחנוך וכדומה. אמנם, נעשו גם לקיים ועלינו להרחיקם וכל הישוב האי, האורח והפועל כאחד. צריכים ללמוד כיצד להתחוק מעמד באמצעים שברשותנו. שיטה שאינה מניחה לפירותיה להבשיל—לא תאריך ימים.

אם הויכות על הצורך בתקונים יטיל את עוקצו בצבור-הפועלים, הרי אני אצטער על כך יותר מכולם. בצבור הפועלים ננויים כוחות רותניים וחמריים גדולים, הוא מצוין במשמעת גדולה— הוא היצד על כך בחדשים האחרונים— והוא תרור רגש אחריות לאומי. צריך להבין, כי בארץ שמפעלה-התישבות נקנה בעמל-כפים, פוכרחים הפועלים לחפום מקום נכבד, מיטות הרצל היתה בציונות שורה רוח של ריפורמות סוציאליזם. על כל, סנים ענינו לקבוע כיסוד מוסד משקי את השנת המדה המכסימאלית של פריון ומוסמחיות במשקינו. גם הפועלים צריכים לסוד רב, ההצלחה תושג אם נעמיד מנהלים אחר-איים בשמח"עבודה טונדרים ומסוימים ואשר יתרכזו בעבודתם מתוך רצון להוציא ריזות, אם לא בשביל כיסוד הרי בשביל כיסוד-המשק. צריך פעם לתחום החום מסויג בין מפעל התישבותי-חלוצי ובין חברות לרוחבי. צריך לומר גם למפעלים הבורגניים, כי חקיה-הכלכלה הכללית שליטתם חלה גם על ארץ-ישראל. משק העובדים הוא המשק העצמי ביותר שלנו ולפיכך נסתחת עליו בקירח זועמת כזו. צריך להכניס תקונים אך לא על חשבון הרוח הסוציאלי, האיריאליית והמסירות. המשמשים יסוד לכל עבודתנו.

ולכל המתריסים כלפי, האכספרימנטים הסוציאליים יאמר: האכספרימנטים האלה צריכים לחדול מלהיות אכספרי-מנטים. צורה משקית אשר העידה בזמן ידוע על זכות-קיומה, אפשר לתת לה פרסים גם לעתיד לבוא, ביהוד אם יש בצורה זו משום התקדמות סוציאליית. חכמה על זכות הקיום של הצורות השונות תלויה בסומחים, ואשר לחוסר-העבודה: הנני תקוה שנצליח לניס עבודות מסלתיית הרשות, ובשדה-המטעים התערב היוסיה הפרמית, אפשר שתבוא שעח"מ-עבר, בה לא נוכח לדאוג למחוסרי-העבודה. בסריגציה חייבים אנו להעריך את המשכה מפעלנו ההתישבותי על פני דאנתנו למחוסרי-העבודה, הנני חושב על כנוש כספי, אולם אין אני יודע מתי יבוא יוסיה.

בהעולם נחפרסמה שיחה עם ד"ר ח. וייצמן, אשר תמציתה טובאה בזה, המטרה בלתי האמצעית של מאמ" צינו—אמר וייצמן—היא הנכרות השמעי-חנו על המששלה הסנדראורית, למען חסייע למפעל הבנין במדה גדולה.

תפקיד דורנו הוא בנין הארץ, ולעבודה זו נחוצה לנו עזרתם של כל הציונים וכל העומדים מחוץ לשורותינו. עזרה זו דרושה לנו גם לשם חינוך סעמדנו הפוליטי.

שאלת הפעולות הכספיות החדשות תעמוד לפני ועדה מתאימה בקונגרס. מפי הועדה לבחינת אפשרויות המלוה ומפי הועדה הכלכלית בלונדון שמענו בשנתים האחרונות אינו הצעות, נחעורר ויכוח על יסוד של בנק לות'שבות, השיחה נסבה על הרחבת, אוצר ההתי-ישובות למרוסם להשקעות, ראוי להוד כיר את ההצעה של הועדה בראשותו של הרברט סמיל בשנת 1921 על הק' כת בנק גדול אשר יספיק אשראי לכוס' רותינו השונים, הבנקים, בנק האיפותי-קאי, בנק לתעשייה העתיד לבוא, חברות מטעים, אולי הניעה עתה השעה להנשר סח התכניות האלה, הפרטים וקוקים עוד לבידור ולשיקול דעת, אולם שני ענינים ברורים צרידי: סתובתנו לבצע מפעל כספי-מדיני גדול ומן התכרח לשחף במפעל זה חוגים בעלי הון.

התכנית הזו כשרה בעיני, ואין בה משום סתירה לתכנית הביסוס, תכנית הביסוס אינה קובעה כלל, שנקפוץ את ירינו מלבקש מקורות כספיים חדשים, הלא הביסוס, כלומר הספקת ההון הדרוש למוסדותינו וחיוק ההתישבות הקיימת ער כדי עמידתה ברשותה היא כחי הנרי שא את עצמה ביסוס זה אומר: קסף, קסף, עלינו להקדים את השעה בה נוכל לא להראות על שמונה, כי אם על 46 נקודות ישוביות פגוססות, רק בהצלחת הנקודות האלה יש משום צידוק לכל עבודתנו. ההצלחה הזו היא הביסוס האיתן ביותר לתעולה וגם לאשראי, שעתי-התירום מחסירה על מוסדותינו הנספיים ולפיכך חייבים אנו לחשוף מקורות כספיים חדשים, אשר לא יפריעו בעד דרכי התעמולה של קרן היסוד, אחרי שבקיננים הייר הונדל בתאם— בנינוד להתראתי— התקציב מ"370 000 ליים שבשנת תרפ"ד ל"600 000 ליים בשנת תרפ"ו, השתקענו בגרעונות, והחחייבויותינו הכספיות עברו כל גכול, להבא עלינו להתאמץ להביא את ההוד צאות וההכנסות לירי התאם מוחלט, ועד שנחשוף מקורות חדשים עלינו לעשות הפסקה אחרי שש שנות עבודה חלוצית מתוחה כדי לשאוף רוח, אולם שנואה עלי המנוחה אפילו בשעת סידור וכיצוד הקיים ומכאן הדרושה לכיבוש כספי חדש, שיטתני—ולא רק מבחינת הפוליטי-טיקה הכספית—מעונה תיקונים ידועים.